

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG HUẤN LUYỆN ĐỘI NGŨ CHIẾN THUẬT CHO SINH VIÊN TẠI TRUNG TÂM GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

Nguyễn Xuân Luân

Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên

Tóm tắt: Nhằm nâng cao chất lượng môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh (GDQP&AN), đồng thời đưa ra các giải pháp nâng cao chất lượng huấn luyện đội ngũ chiến thuật cho sinh viên tại Trung tâm GDQP&AN – Đại học Thái Nguyên; theo Nghị quyết số 29-NQ/TW, ngày 04/11/2013 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI “Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hoá, hiện đại hoá trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế”. Thực hiện đổi mới giáo dục, trong đó có đổi mới giáo dục đại học hiện nay là vấn đề nổi lên hàng đầu nhằm từng bước củng cố và nâng cao chất lượng đào tạo. Giảng dạy môn học GDQP&AN cho học sinh, sinh viên là một trong những nhiệm vụ quan trọng nhằm góp phần thực hiện nhiệm vụ mục tiêu giáo dục toàn diện về ý thức học tập, phẩm chất đạo đức trách nhiệm của sinh viên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Từ khóa: Huấn luyện đội ngũ chiến thuật, Giáo dục quốc phòng và an ninh.

IMPROVING THE QUALITY OF TACTICAL FORMATION TRAINING FOR STUDENTS AT THE THAI NGUYEN UNIVERSITY NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION CENTER

Abstract: In order to improve the quality of the National Defense and Security Education course, this article proposes solutions to enhance the quality of tactical formation training for students at the Thai Nguyen University National Defense and Security Education Center. This orientation is grounded in Resolution No. 29-NQ/TW dated November 4, 2013, of the 11th Central Committee of the Communist Party of Vietnam on the fundamental and comprehensive reform of education and training to meet the requirements of industrialization and modernization in the context of a socialist-oriented market economy and international integration. Educational reform, including the reform of higher education in particular, has become a top priority in gradually consolidating and improving training quality. Teaching National Defense and Security Education to pupils and students is one of the important tasks contributing to the achievement of comprehensive educational objectives, especially in fostering learning awareness, moral qualities, and students' sense of responsibility in the cause of national construction and defense.

Keywords: Tactical formation training; National Defense and Security Education.

Nhận bài: 26/02/2026

Phản biện: 25/03/2026

Duyệt đăng: 29/03/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh tình hình thế giới và khu vực có nhiều diễn biến phức tạp, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc đặt ra yêu cầu ngày càng cao đối với công tác GDQP&AN cho thế hệ trẻ, đặc biệt là sinh viên. Căn cứ vào chủ trương, đường lối của Đảng và Nhà nước về tăng cường GDQP&AN trong hệ thống giáo dục quốc dân; căn cứ Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh hiện hành; cùng với yêu cầu thực tiễn trong xây dựng lực lượng dự bị động viên, việc huấn luyện đội ngũ chiến thuật cho sinh viên trở nên hết sức cần thiết. Trung tâm GDQP&AN Đại học Thái Nguyên là đơn vị có chức năng tổ chức giảng dạy, huấn luyện kiến thức và kỹ năng quân sự cơ bản cho sinh viên, góp phần hình thành ý thức, trách nhiệm bảo vệ Tổ quốc. Tuy nhiên, thực tiễn công tác huấn luyện đội ngũ chiến thuật vẫn còn tồn tại một số hạn chế

về nội dung, phương pháp và điều kiện bảo đảm. Do đó, việc nghiên cứu, đề xuất các giải pháp nâng cao chất lượng huấn luyện đội ngũ chiến thuật cho sinh viên tại Trung tâm là yêu cầu cấp thiết, góp phần nâng cao hiệu quả GDQP&AN trong giai đoạn hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Nội dung chiến thuật trong chương trình GDQP&AN hiện nay

Thông tư 05/2020/TT-BGDĐT ban hành chương trình môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh áp dụng trong các trường Trung cấp, cao đẳng sư phạm và cơ sở giáo dục đại học. Học phần 4 là một phần quan trọng trong chương trình này, tập trung vào “Kỹ năng quân sự”, nhằm trang bị cho sinh viên những kỹ năng thực hành cơ bản trong lĩnh vực quốc phòng và an ninh.

Bảng 1.1. Nội dung các bài chiến thuật trong Học phần 4

TT	Nội dung	Thời gian (tiết)		
		Tổng số tiết	Lý thuyết	Thực hành
1	Từng người trong chiến đấu tiến công	16		16
2	Từng người trong chiến đấu phòng ngự	8		8
3	Từng người làm nhiệm vụ canh gác (cảnh giới)	4		4
Tổng		28		28

Qua số liệu thống kê ở Bảng 1.1 cho thấy: Nội dung 3 bài chiến thuật với tổng số tiết là 28 (tiết). Như vậy với số lượng tiết thực hành nhiều hơn nội dung các học phần khác chứng tỏ sự quan trọng của việc giảng dạy nội dung chiến thuật trong môn GDQP&AN hiện nay.

2.2. Vị trí, mục tiêu, nội dung trong chương trình môn học chiến thuật

2.2.1. Vị trí

Nội dung học chiến thuật giữ vị trí đặc biệt quan trọng trong hệ thống GDQP&AN vì đây là nội dung học cung cấp những kiến thức và kỹ năng nền tảng về phương pháp và cách thức tổ chức các hoạt động tác chiến, giúp sinh viên hiểu rõ cách vận dụng lực lượng, địa hình, và thời gian để đạt được hiệu quả cao nhất trong các tình huống quân sự. Vị trí của nội dung học chiến thuật trong GDQP&AN được thể hiện qua các điểm sau:

Nền tảng của tư duy chiến lược và phân tích quân sự: Nội dung chiến thuật là nền tảng cho tư duy chiến lược và tư duy phân tích trong quân sự. Nó trang bị cho sinh viên (SV) những khái niệm cơ bản và nguyên tắc chiến thuật, tạo tiền đề cho việc phát triển tư duy chiến lược khi xử lý các vấn đề lớn hơn trong GDQP&AN. Bên cạnh đó giúp SV nhận thức rõ vai trò của chiến thuật trong bối cảnh chiến lược tổng thể, từ đó biết cách đóng góp vào các mục tiêu chung trong nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

Xây dựng kỹ năng lãnh đạo và chỉ huy: Chiến thuật không chỉ liên quan đến kế hoạch chiến đấu mà còn giúp học SV phát triển kỹ năng lãnh đạo và chỉ huy, điều quan trọng để dẫn dắt lực lượng thực hiện các nhiệm vụ tác chiến. Ngoài ra người học được rèn luyện khả năng tổ chức, phân công, điều phối và chịu trách nhiệm, giúp SV hiểu cách lãnh đạo trong các tình huống căng thẳng và yêu cầu cao về phản ứng nhanh nhạy.

Phát triển khả năng phân tích và xử lý tình huống: Nội dung chiến thuật giúp SV nâng cao khả năng phân tích tình huống cụ thể trong các hoạt động quân sự, bao gồm việc đánh giá các yếu tố môi trường, địa hình, khả năng của đối phương và tự lực lượng, khả năng xử lý tình huống giúp SV linh hoạt, nhanh nhạy trước các biến đổi trong chiến trường, điều quan trọng trong các tình huống tác chiến không theo dự đoán.

Kỹ năng phối hợp và làm việc nhóm: Trong chiến thuật, phối hợp đồng đội là yếu tố then chốt để thực hiện các kế hoạch tác chiến một cách đồng bộ và hiệu quả. Môn học này cung cấp cho SV kiến thức về cấu trúc đội hình, chiến thuật phối hợp giữa các bộ phận và lực lượng khác nhau. Sinh viên được rèn luyện khả năng làm việc nhóm, khả năng giao tiếp, truyền đạt mệnh lệnh và ý định tác chiến chính xác đến các thành viên trong đội ngũ, từ đó tăng cường sức mạnh của tập thể.

Áp dụng linh hoạt trong các tình huống thực tiễn: Kiến thức và kỹ năng trong nội dung chiến thuật còn giúp ích trong các hoạt động bảo vệ an ninh trật tự, ứng phó với các tình huống khẩn cấp như thiên tai, thảm họa, phòng chống tội phạm và khủng bố. Đặc biệt trong lĩnh vực quốc phòng toàn dân, khả năng tổ chức, phối hợp lực lượng và xử lý tình huống chiến thuật còn có ý nghĩa bảo vệ an ninh và ổn định trong các tình huống phi quân sự, giúp ích cho cả các hoạt động cứu hộ cứu nạn và bảo đảm an ninh nội địa.

Rèn luyện kỹ năng tự vệ và bảo vệ: Nội dung học chiến thuật còn cung cấp kiến thức về phòng thủ và bảo vệ, giúp SV có khả năng bảo vệ bản thân và đồng đội trong các tình huống nguy hiểm. Điều này không chỉ quan trọng trong quân sự mà còn giúp phát triển khả năng ứng phó trong các tình huống đe dọa an toàn, an ninh cá nhân và cộng đồng.

Giáo dục ý thức quốc phòng toàn dân và an ninh nhân dân: Bên cạnh các kỹ năng chiến đấu, chiến thuật còn có vai trò giáo dục ý thức quốc phòng toàn dân, giúp SV hiểu rõ trách nhiệm của mỗi cá nhân trong bảo vệ đất nước, từ đó nâng cao ý thức trách nhiệm với Tổ quốc.

Chuẩn bị cho lực lượng dự bị và bổ sung cho quân đội: Chiến thuật là nội dung học quan trọng để chuẩn bị cho các lực lượng dự bị động viên, những người sẵn sàng bổ sung cho quân đội khi cần thiết. Sinh viên sau khi hoàn thành môn học có thể tham gia lực lượng dự bị với sự hiểu biết và khả năng tham gia các hoạt động tác chiến trong môi trường quân đội.

Nâng cao tinh thần kỷ luật và bản lĩnh: Trong quá trình học tập, yêu cầu sinh viên tuân thủ kỷ luật cao, đồng thời rèn luyện tinh thần vượt khó, ý chí kiên cường khi đối diện với các thử thách. Tinh thần kỷ luật và bản lĩnh là yếu tố quan trọng không chỉ trong môi trường quân đội mà còn trong cuộc sống và công việc, giúp SV trở thành những người có trách nhiệm và kiên định.

Nhìn chung, nội dung học chiến thuật đóng vai trò cốt lõi trong giáo dục quốc phòng và an ninh, không chỉ cung cấp kiến thức về cách thức tổ chức và triển khai tác chiến mà còn xây dựng nền tảng về tinh thần quốc phòng, ý thức an ninh và khả năng ứng phó với các tình huống phức tạp. Những kiến thức và kỹ năng này giúp SV sẵn sàng đóng góp vào sự nghiệp bảo vệ đất nước khi cần thiết, cũng như phát huy các phẩm chất cần thiết trong cuộc sống.

2.2.2. Mục tiêu nội dung chiến thuật trong chương trình GDQP&AN

Về kiến thức: Cung cấp cho SV những kiến thức và kỹ năng cần thiết để thực hiện các nhiệm vụ tác chiến trong lực lượng bộ binh, giúp họ hiểu rõ về các phương pháp, cách thức tổ chức, triển khai, và thực hiện các nhiệm vụ chiến đấu bộ binh một cách hiệu quả. Các mục tiêu chính của nội dung chiến thuật bao gồm: Phát triển tư duy chiến thuật; Nắm vững nguyên tắc chiến thuật.

Về kỹ năng: Thực hiện thành thạo các kỹ năng cá nhân trong chiến đấu, như vận động tiến công, phòng thủ, và bảo vệ vị trí; phối hợp hiệu quả với đồng đội trong đội hình thuật. Rèn luyện các động

tác cụ thể, như di chuyển chiến đấu, giữ vững đội hình và phát hiện kẻ địch trong các tình huống khác nhau.

Về thái độ: Có phẩm chất, bản lĩnh chính trị vững vàng, yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội; rèn luyện tác phong nhanh nhẹn; hình thành nếp sống có kỉ luật trong sinh hoạt tập thể, ý thức cộng đồng ở trường, lớp và cơ quan công tác. Tăng cường ý thức quốc phòng và bảo vệ Tổ quốc.

2.3. Giải pháp nâng cao chất lượng huấn luyện đội ngũ chiến thuật cho sinh viên tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh

Để nâng cao chất lượng huấn luyện đội ngũ chiến thuật cho sinh viên tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên, cần triển khai đồng bộ các giải pháp mang tính khoa học, thực tiễn và phù hợp với đặc thù đối tượng đào tạo. Cụ thể các giải pháp được đưa ra như sau:

Thứ nhất, tạo môi trường học tập thực tế, sát với tình huống thực tế chiến đấu: Một trong những đặc điểm nổi bật trong nội dung huấn luyện chiến thuật là khả năng mô phỏng các tình huống chiến đấu thực tế, giúp SV hình dung được các vấn đề họ sẽ gặp phải trong môi trường quân sự. Khi giảng dạy chiến thuật, phương pháp này tạo ra các tình huống giả định hoặc mô phỏng một cách sinh động, trong đó SV phải giải quyết các vấn đề thực tiễn như:

Phân tích tình hình chiến trường: Đánh giá các yếu tố như địa hình, thời tiết, khả năng của đối phương và các nguồn lực sẵn có.

Ra quyết định chiến thuật: Quyết định các phương án hành động như tấn công, phòng thủ, cơ động lực lượng, hoặc phối hợp với các đơn vị khác.

Ứng phó với tình huống thay đổi: Sinh viên học cách ứng phó với các tình huống không lường trước được, như địch tập kích bất ngờ hoặc thay đổi mục tiêu chiến thuật trong khi chiến đấu.

Việc sử dụng các tình huống trong huấn luyện chiến thuật giúp SV hiểu rằng chiến thuật không phải là những lý thuyết khô khan mà phải được áp dụng trong những tình huống cụ thể với sự kết hợp giữa lý thuyết và thực tiễn.

Thứ hai, rèn luyện tư duy chiến thuật và khả năng phân tích tình huống: Phương pháp huấn luyện chiến thuật kết hợp với nêu tình huống giúp

SV phát triển tư duy chiến thuật thông qua việc phân tích và giải quyết các tình huống mô phỏng. Để xử lý tình huống chiến thuật, SV phải thực hiện các bước tư duy chiến thuật sau:

Phân tích tình huống: SV cần đánh giá chính xác các yếu tố như địa hình, đối thủ, lực lượng của mình và các yếu tố bên ngoài có thể ảnh hưởng đến chiến thuật. Việc phân tích chính xác giúp họ đưa ra quyết định đúng đắn trong mỗi tình huống cụ thể.

Đánh giá các lựa chọn: Trong mỗi tình huống chiến thuật, sẽ có nhiều phương án khác nhau để giải quyết. Sinh viên phải đánh giá ưu, nhược điểm của từng phương án và lựa chọn phương án tốt nhất cho tình huống.

Sáng tạo trong chiến thuật: Phương pháp này không chỉ dừng lại ở việc áp dụng các chiến thuật có sẵn, mà còn khuyến khích SV sáng tạo, cải tiến và phát triển chiến thuật dựa trên các tình huống cụ thể.

Điều này giúp SV không chỉ học được các chiến thuật cơ bản mà còn phát triển khả năng tư duy suy nghĩ, tự ra quyết định trong điều kiện thực tế.

Thứ ba, phát triển kỹ năng làm việc nhóm và giao tiếp hiệu quả: Trong giảng dạy chiến thuật, phương pháp giảng dạy có kết hợp với nội dung nêu tình huống trong từng nội dung bài giảng có hiệu quả trong việc phát triển kỹ năng làm việc nhóm và giao tiếp. Các tình huống chiến thuật thường yêu cầu SV làm việc theo nhóm để đưa ra phương án chiến thuật. Đây là cơ hội để sinh viên rèn luyện các kỹ năng quan trọng như:

Phối hợp và chia sẻ thông tin: Sinh viên phải học cách giao tiếp hiệu quả với đồng đội để chia sẻ thông tin quan trọng về các tình huống chiến đấu, đưa ra quyết định và phối hợp hành động có hiệu quả.

Lãnh đạo và tổ chức: Các sinh viên có thể đóng vai trò lãnh đạo trong nhóm, giúp tổ chức và chỉ huy các hoạt động. Họ phải học cách phân công nhiệm vụ, hướng dẫn các thành viên trong nhóm và giải quyết các vấn đề phát sinh.

Giải quyết mâu thuẫn: Khi làm việc trong nhóm, các SV có thể gặp phải sự khác biệt trong quan điểm hoặc cách tiếp cận giải quyết vấn đề và giúp họ học cách xử lý mâu thuẫn và tìm ra giải pháp hợp lý.

Kỹ năng này rất quan trọng trong chiến đấu thực tế, khi mà sự phối hợp nhịp nhàng giữa các đơn vị, đội nhóm có thể quyết định sự thành bại của nhiệm vụ.

Thứ tư, khả năng phát triển quyết định nhanh chóng và chính xác dưới áp lực: Một đặc điểm quan trọng trong chiến đấu là sự thay đổi nhanh chóng của tình huống và sự yêu cầu ra quyết định trong thời gian rất ngắn. Phương pháp nêu tình huống giúp SV phát triển khả năng ra quyết định nhanh chóng và chính xác dưới áp lực.

Quyết định nhanh trong tình huống khẩn cấp: SV học cách đưa ra quyết định chiến thuật trong tình huống cấp bách mà không có đủ thời gian phân tích kỹ lưỡng. Ví dụ, khi địch tấn công bất ngờ, SV phải chọn ngay phương án phản ứng phù hợp (di chuyển, ẩn nấp, tấn công lại).

Luyện tập ra quyết định dưới áp lực: Các tình huống trong chiến thuật được thiết kế để tạo ra sự căng thẳng, thách thức SV trong việc đưa ra lựa chọn chiến thuật hiệu quả nhất. Điều này giúp sinh viên làm quen với áp lực trong môi trường chiến đấu thực tế.

Thứ năm, tăng cường hứng thú học tập và sự chủ động: Phương pháp huấn luyện chiến thuật kết hợp với nêu tình huống giúp SV không chỉ tiếp thu kiến thức một cách thụ động mà còn chủ động tham gia vào quá trình học tập. Thông qua việc giải quyết tình huống, sinh viên cảm thấy mình có vai trò quan trọng trong việc đưa ra quyết định và hành động, từ đó tăng cường sự hứng thú và động lực học tập.

Khả năng vận dụng các phương pháp trong huấn luyện chiến thuật không chỉ giúp sinh viên nắm vững các kiến thức lý thuyết mà còn phát triển các kỹ năng thực hành quan trọng như phân tích, ra quyết định, làm việc nhóm và ứng phó với áp lực. Đây là phương pháp hiệu quả để nâng cao chất lượng giảng dạy và đảm bảo rằng SV có thể áp dụng kiến thức chiến thuật vào thực tiễn.

III. KẾT LUẬN

Việc nâng cao chất lượng huấn luyện đội ngũ chiến thuật cho sinh viên tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên không chỉ góp phần hoàn thiện kỹ năng quân sự cơ bản mà còn tạo ra những chuyển biến tích cực về năng lực toàn diện của người học. Cụ thể, quá

trình huấn luyện theo hướng đổi mới góp phần tạo dựng môi trường học tập mang tính thực tiễn cao, gắn với các tình huống chiến đấu giả định, qua đó giúp sinh viên dễ dàng tiếp cận và vận dụng kiến thức vào thực tiễn.

Bên cạnh đó, hoạt động huấn luyện thúc đẩy sự phát triển tư duy chiến thuật và nâng cao khả năng phân tích, xử lý tình huống của sinh viên trong các điều kiện khác nhau. Đồng thời, việc tổ chức huấn luyện theo nhóm góp phần hình thành và phát triển kỹ năng làm việc tập thể, kỹ năng giao tiếp và phối hợp hành động đó là những yếu tố quan trọng trong thực hiện nhiệm vụ quân sự.

Đặc biệt, sinh viên được rèn luyện khả năng ra quyết định nhanh chóng, chính xác trong điều kiện áp lực cao, qua đó nâng cao bản lĩnh và khả năng thích ứng. Ngoài ra, việc đổi mới nội dung và phương pháp huấn luyện còn góp phần tăng cường hứng thú học tập, phát huy tính tích cực, chủ động và sáng tạo của sinh viên trong quá trình tiếp thu kiến thức và rèn luyện kỹ năng.

Những kết quả này khẳng định tính cần thiết và hiệu quả của việc nâng cao hiệu quả huấn luyện đội ngũ chiến thuật, góp phần nâng cao chất lượng Giáo dục quốc phòng và an ninh trong các cơ sở giáo dục đại học hiện nay.

Tôi xin được trân trọng cảm ơn Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên đã cấp kinh phí hỗ trợ cho nghiên cứu này!

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020). Chương trình Giáo dục quốc phòng và an ninh. Ban hành kèm theo Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18 tháng 03 năm 2020 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo.

Bộ Giáo dục và Đào tạo, Vụ giáo dục Quốc phòng và an ninh (2024), Tập huấn cán bộ quản lý, Giảng viên giảng dạy môn học giáo dục quốc phòng và an ninh các trường Cao đẳng sư phạm, cơ sở giáo dục đại học, Trung tâm GDQP&AN.

Giáo trình Giáo dục quốc phòng – an ninh, Tập 2. Dùng cho sinh viên các trường Đại học, cao đẳng (2013)

Hoàng Hữu Hiệu (2024) Nâng cao chất lượng dạy học theo phương pháp nêu tình huống trong giảng dạy nội dung chiến thuật tại Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Đại học Thái Nguyên.